

Walter Scott-tal, Victor Hugóval, Jókai Mórral... de megelégedett, hogy Péhovárd maradjon.

A hajszolt életmód, a gyorsan írandó új regény, a szenvedélyes kártyacsaták, talán a nők és az alkohol is alaposan kikezdték idegzetét. Orvosai úgy vélték, hogy bár nem közveszélyes, nem is önvészélyes, de az elmebetegség határán áll, ezért hosszabb megfigyelésre beutalták a lipótmezei elmeógyógyászatra. Nappal tehát a kávéházban írt, este hazament a Lipótmezőre, ott is aludt. Nos, közismert, igazi péhovárdi történet, hogy egy este később érkezett, az elmeógyógyintézet kapuja már zárva volt. Rejtő rugdalni kezdte a kaput, mire a portás kiszólt: „Mit akar?” Ő válaszolt: „A hálósobámba menni.” „Megőrült? Ide akar jönni?”, kérdezte a kapus, mire ő: „Persze hogy megőrültem, azért alszom itt.” Hát ez az éjszakai párbeszéd is beletartozik a howardi humor krónikájába. De ha éppen nem volt sem ideg-, sem elmebeteg, sőt ha volt is, szakadatlanul írta mindig érdekes és sikeres könyveit, egészen az 1941-ben

kelt Pizskos Fred–Fülig Jimmy történetig. Jó néhány olyan figurát teremtett, amely múlhatatlanul él olvasóiban, és sok szójátéka szállóigévé vált az eltelt évek alatt. Regényei nagy sorozatát értő elemző mindmáig nem vette szemügyre, holott a humor egyik lehetőségének esztétikáját lehetne kielemezni a péhovárdi kalandokból. Lehetséges, hogy irodalmi értékben *A láthatatlan légió-t* ítélnék a legkitűnőbb, a legfegyelmesebb légióspárodianak. Ez 1939-ban jelent meg, és kényszerű tetszhalál után tizenhét évvel később, 1956-ban ezzel indult újra Rejtő Jenő irodalmi élete, népszerűsége, műveinek sorozatos kiadása.

Rejtő Jenő, azaz P. Howard magyar író, a hazai humor sajátos hangütője volt, divatos volt, azután eltűnt, majd újra feltűnt, és végre beleépült nemzeti kultúránkba. Testileg meghalt harminchét éves korában Újév napján, 1943-ban. Fagyhalál végzett vele, az az embertelenség, amellyel életművén át szembe nevetett.

KÁNTOR ZSOLT

ÁLOM

Az alvás puha, meleg tollazat
kis szívdobogás élteti a párnát.
nem szájjal beszélt *évszakok* váltakoznak
itt az egyetlen *nyelvi tér* maga a test,
simogatás tolmácsol gondolatokat.
Diópácillat lengi be a kamrát,
botorkálsz, tébláboldsz, villanykapcsoló után kutatsz.
Csak ne lenne ennyi váltó a vágányokon,
összerázza az embert.
Kihasad az ég, kéz nyúl az agy után.
Lehajol érted egy tonnányi árny
és ő beszél: „Minél kevesebb mozdulattal (energiával)
kell (a legegyszerűbben és leggyorsabban) megoldani
mindazt, ami nem művészet, azután a mögöttesbe tenni,
nem-elfelejtve túl-lenni (rajta), azaz túltenni magunkat,
magunkon, vele (a dologgal) együtt. Azután minden lehet.”

ELLENELÉGIA

Benőtte a fű az elégiák billentyűzetét,
nem kedvez a kiszolgáltatottság
a búsongó monológoknak.
A föltárt és elnémult Világ mögött
nem táncol pár a forgó márványon.
A műveltséget szégyen szövi át.
Bor ömlik a bibliára és ragacsosak az imák,
isten szétbomló, mocskos esőmadzaggal veri
a tájat.

OLLÓ CSATTOG A TRÓNOK FÖLÖTT,
FEJ NÉLKÜL ÉBREDNEK ALVÓ HATALMAK.

A versek sírnak, könnyeik kékek?
A sejtelmeket széthajtogatja egy mefisztói kéz,
s pénzdarabokat csomagol a mámor.
Szoborpark lesz a nagy elmék médiumából.
HA FÉLEK ÉJJEL, A FÖLDGÖMBBEL ALSZOM,
és dióhéjban őrzöm egy lány énjét,
hibbant és hűtlen a sötét, elmaszátol
és kétségbe ejt.

Unalmas már a kígyókon hegedülő szél.
TITKOK LÁNGOLNAK SZEMHÉJAK MÖGÖTT,
Hát műtárgy lett a nevem? Szégyenkezem, ha jól vagyok.

MEGRECCSEN A TENGER

mint egy deszkadoboz, kagylók dörrennek
narancsok gyúlnak, vitorlás lampionok
úsznak át az Eszmélet-híd alatt
egy tojás rügy pattan ki a nedvből
ez már sok, ennyi szépségtől be-
gyullad az agy, a sejtek emigrálnak
de hiába megPÖRÖG a *globus* az infernális
masszában és lecsurog a térképről a név
a szósz kásás törmelékké dermed megfagy
mint az enyv a Készenlét, a dob alvó...
a dobverők kísértetek, s mind az összes
tét, hamis, a pillantás hőésésében
csont- és dióhéjak, lakk kenődik a vágyra
milyen festékdoboz a magány, csepp íny
a beszéd fogazata, morzsol a tűnődés
már csukkómban érzem a krokodilt

aki testembe költözött a szilveszterrel
pulzusomban dadogja: *ébredj*: ébredj és menj
próbálja átüzenni a bőromön át, de most
még nem értem és belehalok a hallgatásba
nem bírom a néma lidérceket, de talán
a sustorgás még rosszabb mint a csend
értenéd de nem, tudod hogy rólad szól a
szemrehányás és nem tudod meg a tartalmát
csak a formáját tapogathatod körbe
figyelmeddel. csápok fonják körbe a vizet
hosszú indák, dárdák fúródnak a Kiáltásba
kis vérömleny lesz halálom isten tudatában
csak bele ne haljon halálomba az úr

TÖREDÉK

Az ember a szerves létből a szervetlenbe megy át, amikor meghal. De van-e híd a szerves és a szervetlen között? Van-e visszafordíthatóság? Avagy irreverzibilis a nemlét?

Egyetlen sejtünkben több kolloidális életforma lehetősége van meg, mint a kozmoszban.

Feladom

Lettre EURÓPAI KULTURÁLIS FOLYÓIRAT

A HÁBORÚNAK VÉGE C. BLOKK TARTALMA

KONRÁD GYÖRGY: HAZATÉRÉS BIHARBA
Toni JUDT: Kőjáték Vichyban
ARMANDO: Ott azon a helyen
N.HUSTON: Holocaust és boszorkányzombát
R.FEDERMAN: Hogy a hődön, Schindler úr?
FÖLDÉNYI F. László: Tömeg és szellem
Adam MICHNIK: A varsói felkelésről
Viktor ASZTAFJEV: Átkelés
Lihuec MONIKOVA: Ellenségek
F.C.DELIUS: Meg lehet-e állítani a magyarokat?
Ilma RAKUSA: Vénemberek nyara

Előfizethető a szerkesztőség címen: 1011 Bp. Iskola u. 37-39. Tel.: 201-91-52
Évi előfizetési díj: 400 Ft